

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA. 410.003.04.2020

Pan

**Rafał Trzaskowski
Prezydent m.st. Warszawy**

**Urząd
Miasta Stołecznego Warszawy
Pl. Bankowy 3/5,
00-950 Warszawa**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/070 Zabezpieczenie szkół przed zagrożeniami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Stołecznego Warszawy ¹ , Plac Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Rafał Trzaskowski, Prezydent Miasta.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Działania podejmowane dla zapewnienia bezpieczeństwa w szkołach. 2. Współpraca z innymi instytucjami zajmującymi się sprawami bezpieczeństwa.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2020 (do czasu zakończenia kontroli), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli, Delegatura w Warszawie
Kontroler	Rafał Sowa, główny specjalista k. p., upoważnienie do kontroli nr LWA/52/2020 z 3 marca 2020 r. i LWA/88/2020 z 4 czerwca 2020 r.

(akta kontroli str.1-3)

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	W okresie objętym kontrolą Miasto podejmowało działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa w prowadzonych szkołach wykorzystując w tym celu analizy i opracowania specjalistów oraz współpracując ze służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Miasto realizowało własne programy dotyczące bezpieczeństwa, w tym uwzględniające działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa w szkołach, opracowało wytyczne i materiały pomocnicze dla ich dyrektorów oraz wypracowało procedury dotyczące informowania o zdarzeniach kryzysowych. Poprzez jednostki organizacyjne Miasta zapewniano wsparcie merytoryczne dla pracowników szkół, w postaci szkoleń oraz dla uczniów, w postaci lekcji tematycznych, konkursów, czy też poprzez opracowanie filmowych poradników promujących bezpieczne zachowania. Miasto skutecznie weryfikowało zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków w szkołach⁴. Objęta kontrolą Dzielnica Praga-Południe właściwie reagowała na zdarzenia kryzysowe występujące w podległych jej szkołach i podejmowała działania związane z zapobieganiem wystąpienia takich zdarzeń w przyszłości. Jako działanie nierzetelne NIK ocenia brak aktualizacji poradnika dla dyrektorów szkół z 2007 r., dotyczącego procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych, a także brak weryfikacji jakości procedur obowiązujących w szkołach, w tym możliwości zastosowania przyjętego w tych procedurach sposobu ogłaszania alarmów, w odniesieniu do posiadanych przez szkoły urządzeń i wyposażenia.

¹ Dalej: Urząd lub Miasto.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Poprzez kontrole realizowane przez Biuro Kontroli Urzędu m.st. Warszawy oraz Dzielnice Praga-Południe.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania dla zapewnienia bezpieczeństwa w szkołach w sytuacji wystąpienia zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych

Opis stanu faktycznego

W kontrolowanym okresie Miasto było organem prowadzącym dla 425 szkół⁶. Zgodnie z § 8 uchwały w sprawie przekazania dzielnicom m.st. Warszawy do wykonywania niektórych zadań i kompetencji m. st. Warszawy⁷, funkcje organu prowadzącego dla większości z nich powierzono właściwym terytorialnie dzielnicom Miasta. Bezpośrednim nadzorem Miasto objęło 65 szkół o znaczeniu ponaddzielnicowym. Szczegółowe badania z zakresu niniejszej kontroli przeprowadzono w Dzielnicy Praga-Południe⁸ prowadzącej 33 szkoły, w tym 18 podstawowych i 15 ponadpodstawowych.

(akta kontroli str. 5, 12, 66, 224, 442)

1.1. Miasto podejmowało liczne działania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa w szkołach. W okresie objętym kontrolą realizowało własne programy dotyczące bezpieczeństwa, opracowane przy udziale specjalistów oraz na podstawie analiz dotyczących przemocy w szkołach⁹. Opracowało i przekazało do szkół w latach 2013-2019, poradniki dla ich nauczycieli i dyrektorów, dotyczące zachowań w sytuacjach kryzysowych, zasad komunikowania się w tych sytuacjach¹⁰ oraz wytyczne dla organów prowadzących dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy¹¹ i wzór protokołu kontroli dotyczącej BHP. Ponadto Miasto prowadziło telefon zaufania, skrzynkę mailową i punkty kontaktowe dla osób z problemami wychowawczymi lub psychicznymi¹².

Jednostki organizacyjne Miasta, w tym Straż Miejska¹³ i Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń¹⁴ prowadziły szkolenia i akcje informacyjno-edukacyjne związane z bezpieczeństwem i zasadami reagowania w sytuacjach kryzysowych. Na realizację 29 szkoleń WCIES wydatkowało 486,6 tys. zł w 2019 r. i 142,6 tys. zł do końca lutego 2020 r.

Na przykładzie działań Urzędu Dzielnicy Praga-Południe¹⁵ ustalono, iż oceny poziomu bezpieczeństwa dokonywano na bieżąco, m.in. na podstawie analizy dokumentacji obowiązkowych przeglądów BHP dokonywanych przez dyrektorów poszczególnych szkół oraz wyników kontroli przeprowadzanych przez pracowników Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Dzielnicy. W Urzędzie Dzielnicy

⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ W tym 249 szkół podstawowych i 176 ponadpodstawowych.

⁷ Uchwała nr XLVI/1422/2008 Rady Miasta z 18 grudnia 2008 r. ze zm.

⁸ Dalej: Dzielnica.

⁹ Program „Bezpieczna Warszawa” powstał, jako wynik prac Komisji Bezpieczeństwa i Porządku m.st. Warszawy. Członkami Komisji byli m.in. Komendant Stołeczny Policji, przedstawiciele nauki zajmujący się problemami z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli. W pracach Komisji uczestniczyli także Komendant Miejski Państwowej Straży Pożarnej m.st. Warszawy, Komendant Straży Miejskiej m.st. Warszawy i warszawscy prokuratorzy.

Program „Szkoła przyjazna prawom człowieka. Jak przeciwdziałać wykluczeniu i przemocy w szkole” opracowano na podstawie badań Instytutu Badań Edukacyjnych, z których wynika, że większość uczniów w polskich szkołach doświadcza zachowań agresywnych, a realizacja programu ma zapobiegać takim zjawiskom lub je minimalizować.

¹⁰ Opracowano poradniki, m.in.: w 2007 r.: „Kryzys w szkole. Szybkie reagowanie. Poradnik warszawskiego Dyrektora”, w 2014 r. film i materiał informacyjny „Wtargnięcie napastnika do szkoły”, w 2016 r. „Ewakuacja Szkoły”, w 2018 r. „Poradnik postępowania w sytuacjach zagrożeń”, w 2019 r. schemat komunikowania w sytuacjach kryzysowych.

¹¹ Dalej: BHP.

¹² W roku szkolnym 2019/2020 skontaktowało się telefonicznie 137 osób, w punktach kontaktowych udzielano ponad 1 tys. porad rocznie.

¹³ W 2019 r. zrealizowała m.in.: 7905 godzin zajęć dla dzieci i młodzieży oraz 76 spotkań z rodzicami i 99 z nauczycielami, przeszkoliła w zakresie udzielania pierwszej pomocy 12 660 dzieci i 2569 dorosłych m.in. nauczycieli.

¹⁴ Dalej: WCIES.

¹⁵ Dalej: Urząd Dzielnicy.

podejmowano działania adekwatne do zdarzeń zaistniałych w podległych placówkach¹⁶.

(akta kontroli str. 4-64, 73-78, 214-241)

1.2. Z podległych Dzielnicy Praga-Południe szkół, jedna, tj. LXXII Liceum Ogólnokształcące im. gen. J. Jasińskiego w Warszawie wzięła w 2017 r. udział w realizacji programu „Bezpieczna +”¹⁷.

W ramach ćwiczenia „Napastnik w szkole” przeprowadzono szkolenie rady pedagogicznej i pracowników szkoły; omówiono z uczniami zasady zachowania w sytuacji zagrożeń zewnętrznych, w szczególności napastnika w szkole; dokonano przeglądu budynku szkoły pod względem bezpieczeństwa i obowiązujących w szkole procedur w zakresie zagrożeń, w szczególności zewnętrznych; doposażono szkołę w kamerę do obserwacji jej wejścia i pilot alarmowy; przeprowadzono ćwiczenie z udziałem służb, w tym Policji.

Efektem udziału w programie było, m.in.:

- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa uczniów, nauczycieli i pracowników szkoły;
- zdobycie praktycznych umiejętności zachowania się i reagowania w sytuacji zagrożenia w szkole;
- częstsze omawianie problematyki bezpieczeństwa w ramach posiedzeń rady pedagogicznej.

(akta kontroli str. 220, 238)

Ponadto Miasto we własnym zakresie wdrożyło dwa programy dotyczące bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa dzieci i młodzieży:

- *Program zapobiegania przestępczości oraz porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli m.st. Warszawy na lata 2016-2021 pn. Bezpieczna Warszawa*¹⁸. Jednym z jego celów był wzrost bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych. W ramach tego celu w 2019 r. podejmowano działania prewencyjne dotyczące m.in.: zwiększenia liczby patroli Policji i Straży Miejskiej w miejscach niebezpiecznych oraz w otoczeniu szkół, realizowano działania edukacyjne dla dzieci i młodzieży oraz kadry pedagogicznej dotyczące świadomości prawnej w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa¹⁹.
- *Program miejski Szkoła przyjazna prawom człowieka. Jak przeciwdziałać wykluczeniu i przemocy w szkole*. Prowadzono go od września 2019 r. w trzech dzielnicach: Wawer, Wola oraz Wilanów. Projektem objęto około 17 tys. uczniów z 35 szkół podstawowych. Docelowo, tj. do 2024 r. *Programem* ma zostać objętych ok. 118 tys. uczniów ze wszystkich warszawskich szkół.

(akta kontroli str. 17, 35, 126-195)

1.3. Wszystkie szkoły, dla których organem prowadzącym było Miasto, posiadały opracowane procedury bezpieczeństwa. Szczegółowe badanie²⁰ wykazało, że organ prowadzący ustalał, w przeprowadzanych kontrolach, czy zostały one opracowane i wdrożone w szkołach, ale nie brał udziału w ich opracowywaniu i nie weryfikował

¹⁶ M.in. w 10 szkołach, po zgłoszeniach o podłożeniu ładunków wybuchowych, przeprowadzono dodatkowe zajęcia z uczniami dotyczące alarmów bombowych.

¹⁷ Program ustanowiony Uchwałą Rady Ministrów nr 89/2015 dnia 23 czerwca 2015 r. Szkoły podległe Dzielnicy Praga-Południe nie uczestniczyły w realizacji „Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2018-2020”.

¹⁸ Przyjęty Uchwałą Rady m.st. Warszawy Nr XXVI/640/2016 z dnia 17 marca 2016 r.

¹⁹ M.in. w ramach programu profilaktycznego „Edukacja prawna w szkołach z udziałem warszawskiej Policji” w 2019 r. odbyły się 2774 spotkania z dziećmi i młodzieżą oraz 1626 z kadrami pedagogicznymi, dotyczące zasad współpracy z Policją, zapobiegania zachowaniom ryzykownym oraz odpowiedzialności prawnej nieletnich. Straż Miejska zrealizowała w 2019 r. m.in. 7905 godzin zajęć z dziećmi, 76 spotkań z rodzicami oraz 99 z nauczycielami dotyczących m.in. zachowań w sytuacjach kryzysowych i nauki pierwszej pomocy. W ramach projektu „Edukacja bezpieczeństwa pożarowego” Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej 985 osób odwiedziło ścieżkę edukacyjną.

²⁰ 10 szkół prowadzonych przez Dzielnice Praga-Południe.

ich poprawności i skuteczności, z uwagi na brak kompetencji pracowników w tym zakresie oraz z uwagi na fakt, że zgodnie z art. 68 ust 1 pkt 6 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe²¹, jest to zadanie przypisane dyrektorom szkół.

(akta kontroli str. 213, 220, 442-443)

Miasto w 2007 r. we współpracy z Policją i Strażą Miejską opracowało poradnik dla dyrektorów szkół²², w którym zaprezentowano zasady postępowania dla wybranych możliwych zdarzeń, w tym wtargnięcia napastnika do szkoły i użycia broni palnej na jej terenie. Analiza procedur dotycząca dwóch ww. sytuacji kryzysowych wykazała jednak, że nie zalecały one ucieczki (w miarę możliwości), ukrycia się i zabarykadowania, a koncentrowały się przede wszystkim na sposobie postępowania już po kontakcie z napastnikiem.

Kontrole przeprowadzone przez NIK w Szkole Podstawowej nr 255 i Szkole Podstawowej nr 163 w Warszawie²³ wykazały, że w latach 2019-2020:

- obowiązujące w Szkole nr 255 procedury dotyczące wtargnięcia napastnika i użycia broni palnej były tożsame z określonymi w ww. poradniku, tj. nie zalecały ucieczki (w miarę możliwości), ukrycia się i zabarykadowania, a koncentrowały się na sposobie postępowania już po kontakcie z napastnikiem. Powołany przez NIK biegły ocenił je jako niedające konkretnych instrukcji co do zachowań w trakcie zdarzenia kryzysowego i niespełniające obecnych standardów postępowania, tzw. 4U – uważaj, uciekaj, ukryj się, udaremnij atak. Ćwiczenie praktyczne przeprowadzone w szkole nr 255 potwierdziło, że w przypadku pojawienia się napastnika, obowiązujące procedury nie gwarantują bezpieczeństwa osób znajdujących się na jej terenie;
- obowiązujące w obu szkołach procedury alarmowania przewidywały ogłaszanie alarmów za pomocą nieistniejącego w nich wyposażenia²⁴.

(akta kontroli str. 99-100, 423-428, 434-438, 444-449)

Burmistrz Dzielnicy Praga-Południe wyjaśnił, że pracownicy Urzędu nie weryfikują obowiązujących w szkołach procedur oraz nie sprawdzają ich zgodności z wyposażeniem szkoły z uwagi na brak specjalistycznej wiedzy w tym zakresie.

Zastępca Dyrektora Biura Edukacji wyjaśniła, że poradnik dla dyrektorów szkół z 2007 r., powstał w konsultacjach z Komendą Stołeczną Policji i Strażą Miejską i obecnie planowana jest jego aktualizacja. W kwestii dostosowania procedur bezpieczeństwa do wyposażenia szkół wyjaśniła, że Biuro Edukacji zaleca konieczność weryfikacji dotychczasowego sposobu kontroli i przeglądów w szkołach.

(akta kontroli str. 124-125, 221, 244)

²¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 910 dalej także „ustawa Prawo oświatowe”.

²² „Kryzys w Szkole, Szybkie reagowanie. Poradnik warszawskiego dyrektora” opracowany w grudniu 2007 r. przez pracowników Biura Edukacji Wydziału Edukacji Pozaszkolnej, Biura Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Wydziału Zarządzania Kryzysowego Urzędu m.st. Warszawy, konsultowany z pracownikami Straży Miejskiej i Komendy Stołecznej Policji.

²³ Kontrola w Szkole Podstawowej nr 255 w Warszawie została przeprowadzona w okresie od 4 marca do 17 lipca 2020 r., a kontrola w Szkole Podstawowej nr 163 w Warszawie została przeprowadzona w okresie od 4 marca do 8 lipca 2020 r. w ramach kontroli P/20/070 „Zabezpieczenie szkół przed zagrożeniami wewnętrznymi i zewnętrznymi”.

²⁴ W szkole nr 255 nie było możliwości nadawania sygnałów dźwiękowych opisanych w procedurach: postępowania w sytuacjach kryzysowych, tj.: alarmu powietrznego (dźwięk modulowany trwający 3 minuty, alarmu o klęskach żywiołowych i zagrożeniu środowiska TSP (dźwięk ciągły trwający 3 minuty), alarmu o skażeniach (dźwięk syreny trwający 10 sekund powtarzany przez 3 minuty – przerwy 25-30 sekund); w procedurach działań profilaktycznych i interwencyjnych (...): sygnał ostrzegawczy i alarm (długie lub krótkie dzwonki lub uderzenia w gong; w procedurze ewakuacji uczniów i pracowników z budynku SP nr 255 (...) dla pożaru, zamachu terrorystycznego, informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego lub innego środka niebezpiecznego, zagrożenia NSCH, katastrofy budowlanej wybuchem gazu (sygnał dźwiękowy trwający 3 minuty) z uwagi na wyposażenie Szkoły (placówka nie jest wyposażona w gong, syrenę alarmową i nie ma możliwości sterowania dzwonkiem szkolnym w celu ogłoszenia właściwego rodzaju alarmu). Również w szkole nr 163 na dzień zakończenia kontroli NIK system powiadamiania o zagrożeniach przewidziany w procedurach nie był kompatybilny ze stanem technicznym posiadania szkoły. Szkoła nie posiadała technicznej możliwości ogłaszania wszystkich sygnałów alarmowych w formie przewidzianej w Procedurach bezpieczeństwa.

1.4. Urząd Dzielnicy Praga-Południe posiadał informacje nt. zdarzeń kryzysowych występujących w podległych mu szkołach. W okresie objętym kontrolą odnotowano: 367 bójek, 20 przypadków posiadania niebezpiecznego narzędzia, 35 innych zagrożeń wewnętrznych (m.in. kradzież, alkohol i e-papierosy w szkole, próby samobójcze, cyberprzemoc, agresywne zachowanie, rasizm, groźby) oraz jeden przypadek skażenia i 16 innych zagrożeń zewnętrznych (m.in. informacje o podłożonym ładunku wybuchowym, wtargnięcie rodzica na lekcję i groźenie uczniowi, napaść na uczennicę w pobliżu szkoły).

Szczegółowe badanie dotyczące dwóch zdarzeń kryzysowych: powiadomień o podłożeniu ładunku wybuchowego oraz planowania przez uczniów podłożenia takiego ładunku wykazało, że w Urzędzie Dzielnicy podjęto właściwe działania, tj.: zorganizowano naradę przedstawicieli Biura Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego i Biura Edukacji Urzędu m.st. Warszawy oraz Dyrektora WCIES z przedstawicielami Komendy Stołecznej Policji, a w szkołach, w których zgłaszano zagrożenie ładunkiem wybuchowym, przeprowadzono dodatkowe szkolenia, próbne alarmy i ewakuacje. Ponadto przeprowadzono szkolenia dotyczące procedur i zachowań w przypadku informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego. W związku z sygnałami dotyczącymi słabej kondycji psychicznej dzieci, na terenie Dzielnicy Praga-Południe otwarto, w dwóch poradniach Psychologiczno-Pedagogicznych, punkty szybkiego dostępu do specjalistów (psychologów, psychoterapeutów i interwientów kryzysowych), mogących udzielić uczniom w nagłej sytuacji kryzysowej krótkotrwałej pomocy psychologicznej, interwencyjnej, indywidualnej, jak również bezpośredniego wsparcia szkołom w zapobieganiu pogłębiania się kryzysów psychicznych uczniów.

(akta kontroli str. 215-218, 225, 238-241)

1.5. Dyrektorzy szkół zgodnie z § 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach²⁵ przekazywali do organu prowadzącego protokoły z rocznych kontroli BHP²⁶, ponadto w ramach działań nadzorczych prowadzili dodatkowe oceny stanu bezpieczeństwa²⁷. Zapisy ww. protokołów analizowali pracownicy Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Dzielnicy Praga-Południe²⁸, a w celu ich weryfikacji przeprowadzali własne kontrole²⁹ szkół w zakresie BHP.

Wyniki przeglądów i kontroli w 10 szkołach w dwóch przypadkach³⁰ nie wykazały uchybień i nieprawidłowości, a w pozostałych ośmiu szkołach stwierdzone usterki i nieprawidłowości w stanie technicznym zostały niezwłocznie usunięte lub zaplanowano remonty obiektów³¹. W trakcie kontroli przeprowadzanych przez przedstawicieli Wydziału sprawdzano jedynie czy szkoły opracowały procedury bezpieczeństwa, ale bez weryfikacji ich treści. Nie sprawdzano również, czy przewidziane w procedurach urządzenia do ogłaszania alarmów są na wyposażeniu szkół i czy działają. Wyniki kontroli NIK przeprowadzanej równolegle w nadzorowanych przez Dzielnicę Praga-Południe szkołach podstawowych nr 163 i 255 wykazały w tym zakresie nieprawidłowości, opisane w pkt. 1.3. niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 244-254)

²⁵ Dz.U. z 2020 r. poz. 1166.

²⁶ Dalej: kontrole BHP, badanie przeprowadzono na próbie 10 szkół podlegających Dzielnicy Praga-Południe.

²⁷ Przekazywane do Dzielnicy Praga-Południe w czerwcu 2019 r.

²⁸ Dalej: Wydział.

²⁹ Łącznie w 22 placówkach oświatowych, tj., szkołach i przedszkolach.

³⁰ XCIX LO, SP nr 375.

³¹ XLVII LO, SP nr 255, SP nr 215, SP nr 120, XXIII LO, XXXV LO, ZS nr 12, SP nr 60.

1.6. W Mieście zapewniono możliwość dokształcania nauczycieli związanego z identyfikacją zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz zasad postępowania w sytuacjach kryzysowych. WCIES zorganizowało 29 szkoleń, konferencji i warsztatów, w których wzięło udział łącznie 4855 osób, na które wydatkowano w 2019 r. 486,6 tys. zł i w I kwartale 2019 r. 142,6 tys. zł.

Spośród 425 warszawskich szkół szkolenia dotyczące zagrożeń bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego realizowane były w 399. W Dzielnicy Praga-Południe, w okresie objętym kontrolą, przeprowadzono łącznie 57 szkoleń we wszystkich 33 nadzorowanych szkołach, tj., m.in.:

- dziewięć szkoleń związanych z atakiem na szkołę (wtargnięciem napastnika) dla nauczycieli i pracowników ośmiu szkół,
- 16 szkoleń dotyczących identyfikacji zagrożeń dla ośmiu szkół i 41 pracowników z innych szkół (m.in. dyrektorów),
- cztery szkolenia z udzielania pierwszej pomocy dla trzech szkół,
- trzy dla 26 dyrektorów szkół w zakresie samoobrony i ich obowiązków związanych z BHP,
- jedno w dotyczące zasad BHP dla jednej szkoły.

Szkolenia organizowały m.in. Wydział Oświaty i Wychowania Dzielnicy Praga-Południe (4), Biuro Edukacji m.st. Warszawy (1), Delegatura lub Biuro Zarządzania Kryzysowego m.st. Warszawy (5), Policja (3, wspólnie z innymi podmiotami), WCIES (8), szkoły we własnym zakresie (12) i inne podmioty (28).

(akta kontroli str. 73-78, 212, 227-237)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Brak aktualizacji opracowanego w 2007 r. poradnika „Kryzys w Szkole, Szybkie reagowanie. Poradnik warszawskiego dyrektora” w celu dostosowania go do obecnie funkcjonujących standardów postępowania w sytuacjach zagrożenia kryzysowego;
2. Brak rzetelnego nadzoru nad szkołami w zakresie weryfikacji wprowadzonych przez nie procedur dotyczących postępowania w sytuacjach kryzysowych i ich dostosowania do wyposażenia alarmowego szkół.

(akta kontroli str. 82-91, 124-125, 200, 244, 313-343, 373-402, 441-443)

OCENA CZĄSTKOWA

Miasto prowadziło działania dla zapewnienia bezpieczeństwa w szkołach, obejmujące: stałą współpracę z instytucjami zajmującymi się sprawami bezpieczeństwa, w wyniku której realizowano m.in. programy mające na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa; realizację bezpośrednich działań dla zapewnienia bezpieczeństwa okolic szkół (patrole Policji i Straży Miejskiej); organizację odpowiednich szkoleń dla nauczycieli. Ponadto Miasto dokonywało weryfikacji protokołów z kontroli zapewnienia bezpiecznych warunków korzystania z obiektów szkolnych w zakresie określonym przepisami prawa i właściwie reagowało na występujące nieprawidłowości. Podejmowało również prawidłowe działania w przypadkach wystąpienia sytuacji kryzysowych w prowadzonych szkołach.

NIK zwraca uwagę na brak aktualizacji opracowanego w 2007 r. poradnika dla dyrektorów szkół, dotyczącego tworzenia procedur bezpieczeństwa. Poradnik ten nie był aktualizowany od 13 lat, a przewidziane w nim procedury dla wtargnięcia napastnika do szkoły i użycia broni palnej na jej terenie nie były dostosowane do obecnych standardów³². Ponadto Miasto nie weryfikowało obowiązujących

³² Opisanych w „Sprawozdaniach z badania procedur bezpieczeństwa (...)” w szkołach podstawowych nr 163 i 255 sporządzonych przez biegłego powołanego przez NIK w ramach niniejszej kontroli P/20/070.

w szkołach procedur alarmowych przewidujących ogłaszanie alarmów z użyciem urządzeń, w które szkoły nie były wyposażone.

OBSZAR

2. Współpraca z innymi instytucjami zajmującymi się sprawami bezpieczeństwa

Opis stanu faktycznego

2.1. Miasto, realizując działania dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa w szkołach współpracowało z Policją, Państwową Strażą Pożarną, Strażą Miejską, tj. m.in.:

- organizowało patrole szkolne³³ Straży Miejskiej i Policji (w 2019 r. wykonano ponad 8 tys. takich patroli, w tym 1,2 tys. wspólnie z Policją),
- opracowało, we współpracy z Policją i służbami ratowniczymi, poradniki: postępowania w sytuacjach zagrożeń (z 2018 r.), dla pedagogów dotyczący współpracy Policji z placówkami oświatowymi (w 2013 r.) oraz pn. *Ewakuacja szkoły* (z 2016 r.);
- zrealizowało, od 2010 r., przy współpracy z Policją i Strażą Pożarną, 13 filmów edukacyjnych z serii pn. *Nie warto ryzykować!* (dotyczyły m.in. przemocy w szkole, wtargnięcia napastnika do szkoły, ewakuacji szkoły i pożaru);
- przeprowadziło szóstą edycję konkursu propagującego bezpieczne zachowania, pn. *Ze Strażą Miejską bezpiecznie*;

Ponadto Straż Miejska przeprowadziła kontrole w otoczeniu: szkół podstawowych (18,6 tys.), ponadpodstawowych (4,7 tys.) i zespołów szkolnych (5,5 tys.), w szkołach ustalono odrębne, bezpośrednie linie telefoniczne do oddziałów terenowych Straży Miejskiej. W ramach prac Komisji Bezpieczeństwa i Porządku m.st. Warszawy, wdrożono w 2016 r. opisany wyżej program „Bezpieczna Warszawa”.

Straż Miejska w 2019 r. w warszawskich szkołach przeprowadziła:

- 7,9 tys. godzin zajęć³⁴ z dziećmi i młodzieżą,
- 76 spotkań z rodzicami m.in. w zakresie odpowiedzialności prawnej nieletnich oraz stosowania środków psychoaktywnych,
- 99 spotkań z nauczycielami w zakresie udzielania pierwszej pomocy.

(akta kontroli str. 4-37)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Miasto podejmowało aktywną współpracę z jednostkami właściwymi w sprawach bezpieczeństwa, w tym ze Strażą Miejską i Policją. W jej ramach realizowano prewencyjne działania informacyjno-edukacyjne skierowane do pracowników szkół i uczniów oraz działania bezpośrednio wpływające na poziom bezpieczeństwa na terenie i w okolicach szkół (patrole).

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Podjęcie działań w celu weryfikacji szkolnych procedur bezpieczeństwa w zakresie ich zgodności z istniejącym wyposażeniem szkół.

³³ Na podstawie zarządzenia Nr 15/2018 Komendanta Straży Miejskiej m.st. Warszawy z 9 kwietnia 2018 r.

³⁴ W tym m.in.: zajęcia „Umiem wezwać pomoc” 429 godz. dla klas „0” w przedszkolach i szkołach podstawowych, „Spotkanie z nieznajomym” 408 godz. dla klas I szkół podstawowych, „Uczymy się żyć bez przemocy” 1021 godz. dla klas II szkół podstawowych, „Wiem – pomagam – ratuję” 1027 godz. dla klas VI szkół podstawowych, „Współczesne zagrożenia” 151 godz. dla klas VII szkół podstawowych, „Odpowiedzialność prawna nieletnich” 537 godz. dla klas VII szkół podstawowych i 792 godz. dla klas I w szkołach branżowych i ogólnokształcących.

2. Aktualizację poradnika dla dyrektorów szkół i dostosowanie go do obowiązujących standardów postępowania.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

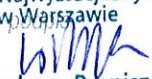
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 12 sierpnia 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Kontroler
Rafał Sowa
Główny specjalista kontroli państwowej

podpis

DORADCA EKONOMICZNY
p.o. WICEDYREKTORA
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Warszawie

Wiesława Bronisz

